

IFRS Briefing Sheet

AUDIT

2007. május, 68. szám

Előzetes vélemények a biztosítási szerződésekről című vitairat

A jelen IFRS Briefing Sheet összefoglalja a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB) Előzetes vélemények a biztosítási szerződésekről című vitairatát (DP), amelyet 2007. május 3-án adtak ki.

a biztosítókként szabályozott gazdálkodó egységekre és az összes egyéb gazdálkodó egységre egyaránt vonatkozik.

Az IFRS 4 tartalmazza a biztosítási szerződés fogalmát, és tartalmaz korlátozott megjelenítési és értékelési követelményeket, valamint a biztosítási szerződésekre vonatkozó átfogó közzétételeket. A jelen vitairat a biztosítási kötelezettségekkel (a biztosítótársaság biztosítási szerződés értelmében fennálló kötelmeivel) és a biztosítási eszközökkel (a biztosítótársaság biztosítási szerződés értelmében fennálló jogaival) foglalkozik. Az IASB várhatóan 2008 végén ad ki nyilvános tervezetet a projekt II. fázisáról, és 2009 végén végleges standardot.

Az USA-beli Pénzügyi Számviteli Standard Testület (FASB) a jelen vitairatot tartalmazó véleménykérési dokumentum kiadását tervezi. A beérkező válaszoktól függően az FASB döntést fog hozni arról, hogy felvegyen-e biztosítási szerződésekkel foglalkozó projektet az IASB-vel közös projekt napirendjére.

Háttér

Ezt a vitairatot az IASB a biztosítási szerződéseknek a biztosítótársaságok és a kötvénytulajdonosok általi elszámolásával foglalkozó projektje II. fázisának részeként adta ki, amelyet 1997-ben kezdtek el. Ezt a projektet főleg azért kezdeményezték, mert:

- nem volt biztosítási szerződésekről szóló konkrét IFRS
- a biztosítási szerződéseket kizárták a többi releváns egyébként esetleg vonatkozó IFRS hatóköréből
- a jelenlegi számviteli gyakorlat a biztosítási szerződésekre vonatkozóan eltérő és gyakran különbözik a többi szektorban levő gyakorlatoktól.

A Testület 2004 márciusában befejezte a projektnek az IFRS 4 *Biztosítási szerződések* standarddal foglalkozó I. fázisát. Az IFRS 4 szerződéstípusokra, nem pedig gazdálkodó egységek típusaira összpontosít. Ezért ez

Előzetes vélemények összefoglalása

Hatókör és fogalom

A jelen vitairat a biztosítók által kibocsátott biztosítási szerződésekre és biztosítók által tartott viszontbiztosítási

Az IFRS in Brief című KPMG-kiadvány kiegészítő melléklete

szerződésekre vonatkozik. A jelen vitairat nem foglalkozik semmilyen más, a biztosítók által tartott eszköz vagy kötelezettség kezelésével. Bár a Testület tervezi, hogy foglalkozik a kötvénytulajdonosi elszámolással a biztosítási szerződésekről szóló projektben, a jelen vitairat nem foglalkozik ezzel a kérdéssel.

Az IFRS 4 a következőképpen definiálja a biztosítási szerződést: „olyan szerződés, amelynek keretében az egyik fél (a biztosító) jelentős biztosítási kockázatot vállal át egy másik féltől (a kötvénytulajdonostól) azáltal, hogy beleegyezik a kötvénytulajdonos kártalanításába abban az esetben, ha egy meghatározott jövőbeni bizonytalan esemény (a biztosított esemény) hátrányosan befolyásolja a kötvénytulajdonost”. A Testület mérlegelni fogja a jelen vitairattal kapcsolatos átfogó véleményeket annak meghatározása céljából, hogy ez a definíció még mindig megfelelő-e.

Megjelenítés és kivezetés

A Testület előzetes véleménye az, hogy a biztosító akkor jelenítse meg a biztosítási szerződésekből származó jogokat és kötelezettségeket, amikor szerződő féllé válik.

Emellett az IFRS 4 megköveteli, hogy a biztosító a biztosítási kötelezettséget (vagy annak egy részét) annak megszűnésekor vezesse ki, azaz akkor, amikor a szerződéses kötelezettséget teljesítik, törlik, vagy az lejár. A Testület nem javasolja ezen követelmény megváltoztatását.

A jelen vitairat nem foglalkozik a biztosítási eszközök kivezetésével.

Értékelés – Alapvető kérdések

A Testület célja az, hogy a biztosítási szerződésekhöz egy olyan értékelési modellt válasszon ki, amely hasznos információkat nyújt a szerződésből származó jövőbeni cash flow-k összegére, ütemezésére és bizonytalansági fokára vonatkozóan. A Testület előzetes véleménye az, hogy a biztosítónak az összes biztosítási kötelezettségét „jelenlegi kilépési értéken” kell értékelnie, vagy

alapvetően azon „az összegben, amennyit a biztosító várhatóan fizetne a fordulónapon a fennmaradó szerződéses jogai és kötelei más gazdálkodó egységnek történő azonnali átadásához”.

A Testület előzetes véleménye az, hogy a jelenlegi kilépési értéket a következő „építőelemek” alkalmazásával kellene értékelni:

1. a szerződés szerinti cash flow-k kifejezett, torzítatlan, piaci szempontból következetes, valószínűséggel súlyozott és jelenlegi becslései
2. a jelenlegi piaci diszkontráta, amely a becsült jövőbeni cash flow-kat a pénz időértékének megfelelően helyesbíti
3. azon haszonkulcs kifejezett és torzítatlan becslései, amelyeket a piaci szereplők megkövetelnek a kockázat vállalása (kockázati marzs) és ha van, más szolgáltatások nyújtása (szolgáltatási marzs) miatt.

Az első építőelemre vonatkozóan a jelen vitairat megjegyzi, hogy lehetséges, hogy a biztosítók már használják a jövőbeni cash flow-k becsléseit a kötelezettségek megfelelőségének tesztelésékor vagy az árázással kapcsolatos döntéseknél. A jelen vitairat azonban azt a megfigyelést teszi, hogy a jelenlegi becslésen alapuló megközelítés azt eredményezheti, hogy a legtöbb meglévő megközelítésnél nagyobb hangsúlyt fektetnek a cash flow-k becslésére, mert a jelenlegi becslésen alapuló megközelítés szerint a becsült cash flow-k bármilyen változása azonnal kihat az eredményre.

Emellett a Testület előzetes véleménye az, hogy a cash flow-k becslésének tükröznie kell a biztosítási szerződés által generált cash flow-k *várható jelenértékét*. Ennek eredményeképpen a becslésnek a lehetséges eredmények teljes körére és azok valószínűségére vonatkozó információkat kell tükröznie. Hasonlóképpen, a becsült cash flow-k kialakítására használt inputoknak a lehetséges mértékben összhangban kell lenniük a megfigyelt piaci árakkal.

Például, amikor egy becsült megfigyelhető piaci változókra mint pl. kamatlábakon alapul, akkor a változókat helyesbítés nélkül kell inputként használni.

A második építőelemre vonatkozóan a Testület előzetes véleménye az, hogy a diszkontálást alkalmazni kell minden biztosítási kötelezettség esetén. A becsült jövőbeni cash flow-knak a pénz időértéke szerinti helyesbítésére használt diszkontrátának összhangban kell lennie az olyan cash flow-kra vonatkozóan megfigyelhető piaci árakkal, amelyek jellemzői megegyeznek a biztosítási kötelezettség jellemzőivel az ütemezést, a pénznemet és a likviditást illetően. Ezért a diszkontrátának ki kell zárnia bármilyen olyan tényezőt, amely befolyásolja a megfigyelt rátát, de a kötelezettség szempontjából nem releváns.

Az utolsó építőelemre vonatkozóan a Testület azt javasolja, hogy a kockázati és szolgáltatási marzsot tartalmazza a biztosítási kötelezettség értékelése. A Testület a kifejezett és torzítatlan kockázati marzsok a szerződés *kezdete*kor történő beállítására szolgáló módszert javasolta:

- a kötvénytulajdonosra megfigyelt árat alkalmazzák, ami a kezdeti időpontban nem eredményez nettó nyereséget
- a megfigyelt ár nem írhatja felül a marzs olyan torzítatlan becslését, amelyet egy másik fél megkövetelne, ha átvinné a biztosító jogait és kötelei, ami a kezdeti időpontban nettó nyereséget eredményezhet.

A jelen vitairat nem ír le a kockázati és szolgáltatási marzsok meghatározására szolgáló konkrét módszereket, de útmutatást ad azokra a jellemzőkre vonatkozóan, amelyekkel a marzsoknak rendelkezniük kell.

Az üzleti kombinációk során szerzett biztosítási szerződések és portfólió átadások

Az IFRS 3 *Üzleti kombinációk* standard megköveteli, hogy a gazdálkodó egység valós értéken értékelje az üzleti kombináció során szerzett eszközöket és átvállalt kötelezettségeket. Az IFRS 4 nem zárja ki a biztosítási eszközöket és kötelezettségeket a valós értéken történő értékelés ezen követelménye alól. 2006 novemberében az IASB vitairatot adott ki a valós érték fogalmának véleményezésére, ahogy azt az USA-ban általánosan elfogadott számviteli alapelvek (GAAP) szerinti SFAS 157 *Valós értéken történő értékelések* standard tartalmazza. Miközben a biztosítási szerződésekről szóló vitairat nem azonosít be jelentős különbséget a jelenlegi kilépési érték és a valós érték között, az IASB nem lesz olyan helyzetben, hogy végleges következtetést vonjon le arra vonatkozóan, hogy van-e különbség, míg be nem fejezi a biztosítási szerződésekkel és a valós értéken történő értékeléssel foglalkozó projektjeit. Ha jelentős különbséget találnak, akkor lehetséges, hogy megtartják a kibővített bemutatást, amely a valós értéket két összetevőre bontja – kötelezettségekre és immateriális eszközre, ahogy azt az IFRS 4 lehetővé teszi. Ha nem találnak jelentős különbséget, akkor az ilyen kibővített bemutatásra nem lesz szükség.

Amikor egy gazdálkodó egység biztosítási szerződések portfólióját szerzi meg, akkor – a Testület előzetes véleménye szerint – a jelenlegi kilépési érték és a kapott ellenérték közötti bármilyen különbséget az eredményben kell megjeleníteni.

A portfólió alapú értékelés

A jelen vitairat foglalkozik azzal, hogy a biztosítási szerződések portfóliójának értékelése különbözne-e, ha portfólió alapon hajtánák végre és nem szerződésenkénti alapon. A jelen vitairat kimondja, hogy elvben a biztosítási szerződések portfóliójából várt cash flow-knak meg kell egyezniük az egyedi szerződések várt cash flow-inak

összegével. Ezért a Testület előzetes véleménye az, hogy az értékelési egység (szerződésenkénti vagy portfólió alapú) nem szabadna hatással legyen a cash flow-k várt jelenértékének kiszámítására.

A jelen vitairat megjegyzi, hogy a kockázati marzsokat az olyan biztosítási szerződések portfóliójára kell meghatározni, amelyek hasonló kockázatoknak vannak kitéve, és amelyeket egyetlen portfólióként kezelnek. A jelen vitairat azt is kiemeli, hogy a kockázati marzsoknak nem szabad tükrözniük a diverzifikáció előnyeit.

Akvizíciós költségek

A biztosítóknál gyakran merülnek fel jelentős akvizíciós költségek (értékesítési költségek, új biztosítási szerződések eladásának, ellenjegyzésének és kezdeményezésének költségei). A jelen vitairat azt a megfigyelést teszi, hogy sok jelenlegi elszámolási modell elhalasztja az akvizíciós költségeket. A Testület előzetes véleménye szerint az akvizíciós költségeket ráfordításként kell megjeleníteni, amikor azok felmerülnek.

Viszontbiztosítás

A Testület előzetes véleménye az, hogy a viszontbiztosítási kötelezettségeket nem kellene a közvetlen biztosítási kötelezettségektől eltérően kezelni, amennyiben azokat is jelenlegi kilépési értéken kell értékelni.

Szétválasztás

Mivel a legtöbb kötvénytulajdonos előre fizeti a díjakat, a mögöttes szerződések explicit vagy implicit betételemet tartalmaznak, amelyek – ha önálló pénzügyi instrumentumok lennének – az IAS 39 *Pénzügyi instrumentumok: Megjelenítés és értékelés* standard hatóköre alá esnének. A Testület előzetes véleménye szerint, ha egy biztosítási szerződés biztosítási összetevőt és betéti összetevőt is tartalmaz, akkor általában a jelen vitairatban szereplő útmutatás

alkalmazandó a biztosítási összetevőre és az IAS 39 standard a betéti összetevőre. Ha azonban a betéti összetevő és a biztosítási szerződés annyira összefüggnek, hogy az összetevők csak önkényes alapon értékelhetők, akkor a jelen vitairatban szereplő útmutatást kell alkalmazni a szerződés egészére.

Jövőbeli díjak és a kötvénytulajdonosi magatartás

A Testület előzetes véleménye az, hogy ha a biztosító olyan jövőbeli díjakra jogosult, amelyeket a kötvénytulajdonosnak a garantált biztosíthatóság (azaz folyamatos fedezettség a kötvénytulajdonos részére a kockázati profiljuk újbóli megerősítése nélkül) megtartása érdekében kell fizetnie, akkor a jövőbeli díjakat eszközként kell megjeleníteni. Az eszközt az ügyfélkapcsolat részének kell tekinteni, nem pedig szerződéses jognak, de a kapcsolódó biztosítási kötelezettség részeként kell prezentálni és a jelenlegi kilépési értéken kell értékelni.

Kötvénytulajdonosi részesedés

A részesedést biztosító biztosítási szerződések feljogosítják a kötvénytulajdonosokat, hogy profitáljanak a szerződés csoportok vagy kapcsolódó eszközök kedvező teljesítményéből (azaz ha a szerződés kedvezően teljesít, akkor a biztosító visszafizeti a díj egy részét a részesedő kötvénytulajdonosoknak). A kötvénytulajdonosok részesedési jogai kötelezettséget hoznak létre a biztosító számára, ha feltétel nélküli jogi vagy vélelmezett kötelme van az előnyök kötvénytulajdonosok részére való átruházására vonatkozóan. A jelen vitairat az IAS 37 *Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések* standardban szereplő útmutatásra hivatkozik annak meghatározásakor, hogy a biztosítónak van-e kötelezettsége.

Általános életbiztosítási szerződések

Az általános életbiztosítási szerződések lehetővé teszik, hogy a kötvénytulajdonosok meghatározott korlátokon belül megváltoztassák a díjak összegét és az életbiztosítási fedezet összegét. A Testület előzetes véleménye az, hogy az általános életbiztosítási szerződések biztosítási kötelezettségének értékelésére alkalmazott becült cash flow-knak magukban kell foglalniuk azokat az előre látható rátákat (vagy alapvetően a kamatköveteléseket), amelyek a biztosító becslése szerint vonatkoznának a biztosító jogi vagy vélelmezett kötelmének, nem pedig a szerződésben előírt minimumnak a teljesítése érdekében.

Unit-linked szerződések

A unit-linked biztosítási szerződésekben a kötvénytulajdonos hasznainak bizonyos részét vagy egészét a szerződés egy befektetési alapon (azaz egy megjelölt eszközállományban) levő egységek ára alapján határozza meg. Számviteli meg nem felelések merülhetnek fel, ha az eszközállományt (más néven „különálló eszközöket”), amelyből a unit-linked szerződés hasznai származnak, nem az eredménnyel szemben valós értéken jelenítik meg. A jelen vitairat kimondja, hogy az IASB szívesen megszüntetné ezeket a számviteli meg nem feleléseket; azonban még nem alakított ki előzetes véleményt arról, hogy ezt hogyan kellene elérni.

Válasz az IASB-nek

Az IASB véleményeket kért be a jelen vitairatot illetően 2007. november 16-ával bezárólag. Ha további információra van szüksége az *IFRS Briefing Sheet* jelen számában szereplő bármely kérdéssel kapcsolatban, kérjük, forduljon a szokásos helyi KPMG kapcsolattartójához, vagy hívja a KPMG bármelyik irodáját.

Ha további információra van szüksége a jelen *IFRS Briefing Sheet*-ben szereplő bármely kérdéssel kapcsolatban, kérjük, keresse Boros Juditot az alábbi elérhetőségek bármelyikén.

Tel: +36 (1) 887 7196
E-mail: judit.boros@kpmg.hu.

A KPMG Nemzetközi Beszámoló-készítési Csoport a KPMG IFRG Limited része.

A KPMG International svájci szövetséget, amely független tagvállalatok hálózatának koordináló szervezeteként funkcionál. A KPMG International nem végez könyvvizsgálatot, és nem nyújt egyéb ügyfélszolgáltatásokat sem. Ilyen szolgáltatásokra kizárólag a tagvállalatok állnak rendelkezésre a megfelelő földrajzi területeken. A KPMG International és tagvállalatai jogilag megkülönböztethető és különálló szervezetek. Nincsenek anyavállalati, leányvállalati, ügynöki, partneri vagy vegyesvállalati viszonyban egymással, és a jelen kiadvány tartalma sem értelmezhető úgy, mintha ezek a szervezetek ilyen viszonyban lennének. Egyetlen tagvállalatnak sem áll jogában (tényleges, látszólagos, hallgatólagosan következő vagy egyéb formában) bármely módon kötelezettséget vállalni a KPMG International vagy bármelyik tagvállalat nevében, és fordítva.

A jelen információ általános jellegű, és nem vonatkozik egyetlen konkrét személy vagy jogi személy körülményeire sem. Bár törekszünk arra, hogy pontos és időszerű információt nyújtsunk, nem tudjuk garantálni, hogy az információ a kézhezvételi időpontjában is helytálló lesz, illetve hogy a jövőben is az marad. Az ilyen információk alapján nem lehet intézkedéseket hozni megfelelő szakmai tanácsadás és az adott helyzet alapos felmérése nélkül.

A KPMG és a KPMG logó a KPMG International svájci szövetséget bejegyzett védjegyei.

IFRS Briefing Sheet: 68. szám

2007. május